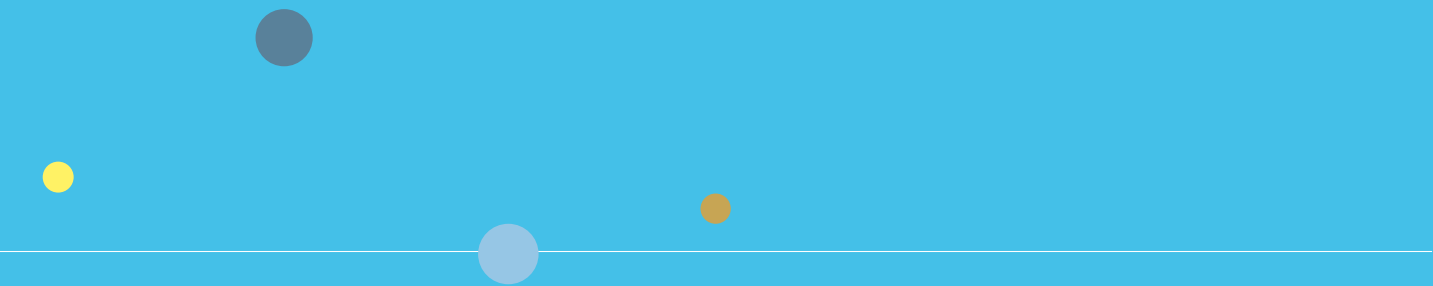

Dagtilbuddenes guide til Pædagogisk Analyse

Samarbejde om analyse, evaluering og justering af børns deltagelsesmuligheder
med fokus på læringsmiljøet

Indledning – praksisudvikling og nye deltagelsesmuligheder	3
Introduktion til Pædagogisk Analyse	5
De to redskaber	9
Tringuide til Pædagogisk Analyse	10
Redskaber og uddybning	19
Supplerende spørgsmål	23

Videreudvikling af pædagogisk praksis og udvikling af nye deltagelsesmuligheder for børn

Dette er dagtilbuddenes pædagogiske medarbejderes guide til Pædagogisk Analyse.

Pædagogisk Analyse er Hillerød Kommunes fælles samarbejdsmodel til udvikling af pædagogisk praksis i dagtilbud.

Pædagogisk Analyse har til formål at fremme forståelsen for det pædagogiske læringsmiljøes betydning og i fællesskab at skabe frugtbare deltagelsesmuligheder for børn, der er i udsatte positioner og / eller er i udkanten af fællesskabet.

Arbejdet med Pædagogisk Analyse er en del af arbejdet med at fremme stærke fællesskaber i almenmiljøet med plads til forskellighed. Dette arbejde foregår i et tæt samarbejde med Skoleafdelingen og Familie og Sundhed. Arbejdet med Pædagogisk Analyse understøtter også det børnesyn og det arbejde som beskrives

i Hillerød Kommunes børne- og ungepolitik "Fælles Børn Fælles Ansvar".

Målet med Pædagogisk Analyse er at fremme den professionelle læring og kvalificere samarbejdet om at håndtere konkrete pædagogiske problemstillinger, ikke mindst når det gælder børn, der er i udsatte positioner. Problemstillinger, som kræver fælles fokus, undersøgelser og samstemte handlinger i medarbejdergruppen – og i det tværfaglige samarbejde for eksempel ved overgange til skole med videre.

Gennem udførelse af og opfølgning på tiltag giver analysen en struktur og nogle samarbejdsprincipper, der vil understøtte børns faglige og socio-emotionelle udvikling. Gennem refleksioner over og ændringer af praksis og læringsmiljø skabes nye deltagelsesmuligheder.

Pædagogisk Analyse understøtter, at det professionelle samarbejde baseres på:

- Systemisk, anerkendende og løsningsorienteret pædagogik
- Viden, nysgerrighed, refleksion og systematik
- Helhedsorienteret læringsteori og viden om inkluderende pædagogik og pædagogiske lege- og læringsmiljøer. Herunder inspiration fra specialpædagogik og neuroaffektiv udviklingspsykologi.

Pædagogisk Analyse er relevant at anvende på møder eller faglige dialoger i dagtilbuddet (afdelingsmøder / pædagogmøder / personalemøder / dørkarmssparring mv.), når fokus er på at videreudvikle kvaliteten i hverdagspædagogikken, rutiner samt voksenplanlagte pædagogiske forløb. Fra forskningen ved vi, at høj pædagogisk kvalitet i sig selv er inkluderende. Den pædagogiske analysemodel er inspireret af professor Thomas Nordahls teori om pædagogisk analyse af

læringsmiljøet, ofte kaldt LP-modellen, og er videreudviklet af psykolog Annette Arnkjær og forvaltningen. Hvis en børnegruppe eller et barn ikke er i trivsel eller i positiv udvikling og læring kan pædagogisk analyse klargøre, hvad der kan være på spil. Tilsvarende kan den Pædagogiske Analysemodel anvendes i møder med forældre.

Intentionen er at denne guide hjælper medarbejderne på dagtilbudsområdet med at gennemføre Pædagogisk Analyse trin for trin. Tilgangen anvendes både på dagtilbuds- og skoleområdet samt i samarbejde med øvrige tværfaglige samarbejdspartnere.

God arbejdslyst!

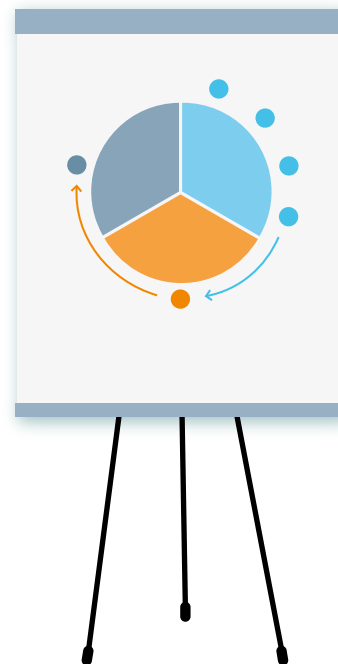
Rikke Pihl Terkelsen
Chef for Dagtilbud Børn

Introduktion til Pædagogisk Analyse (PA)

Pædagogisk Analyse er en samarbejdsmodel i seks trin fordelt på 3 faser, præsenteret her i en mini-, midi- og maximodel

Pædagogisk Analyse for dagtilbud i Hillerød præsenteres her i en mini-, midi- og maxi-model. Praksis har vist, at det er udfordringer med forskellig tyngde, der giver behov for at fordybe sig i og analysere konteksten omkring et barn. Nogle gange er der behov for en hurtig, faglig dialog i dørkarmen, andre gange er der brug for mere tid på et stue- eller afdelingsmøde eller eventuelt et møde med forældrene. Der opstår også nogle gange behov for at overveje hjælp udefra / at inddrage tværfaglige samarbejdspartnere og lignende.

Erfaringen viser også, at selvom der er behov for at anvende tænkningen i modellen, kan der være tidsudfordringer med at nå rundt, om det man gerne vil. For at forebygge dette, er der her nedenfor beskrevet, hvordan man kan arbejde med modellen i forskellige udgaver: mini-, midi- og maxiudgave.

TRE UDGAVER AF MODELLEN

	Deltagere	Eksempel på problem / udfordring	Tidsforbrug – ca.
Mini	Fx 2 pædagoger i dialog i dørkarmen	Barnet vil ikke ... / Børnegruppen er udfordret med ... Hvad mon opretholder dette? Hvad lykkes vi med i andre situationer?	5 -15 minutter
Midi	Fx medarbejdere på et stuemøde	Et barn / flere børn er uden for de øvrige børns lege og gruppens liv. Hvilke ressourcer ser vi også er tilstede i situationen?	30 minutter
Maxi	Fx et møde med involverede pædagoger, leder og evt. ekstern medarbejder. Der arbejdes med reflekterende team.	Hvis procespædagog, ressourceplads eller lignende overvejes – eller ved overvejelse om anden henvendelse ud af huset (i forhold til et barn eller en børnegruppe der er i en udsat position og hvor der er udfordringer der ikke umiddelbart kan løses af dagtilbuddet)	60 minutter

I miniudgaven kan for eksempel 2 medarbejdere anvende tænkningen fra Pædagogisk Analyse – eventuelt kun mundtligt. Men husk alligevel evalueringen for at fastholde fagligheden. Her kan der fx være tale om et kort møde på personale-stuen – eller en hurtig dialog eller spontan analyse i dørkarmen. Anvend alligevel gerne et større stykke papir. (Dette er med til fastholde de punkter der taltes om og kan hjælpe med at formidle samtalens pointer i medarbejdergruppen). Bliv eventuel inspireret af kortspillet.

I midiudgaven arbejdes der typisk på stue-niveau. Centralt står ideen om både opretholdende faktorer samt ressourcer. Man kan anvende dette hæfte eller kortspillet om Pædagogisk Analyse. Midiudgaven er mindre tidskrævende, og der arbejdes typisk på stueniveau.

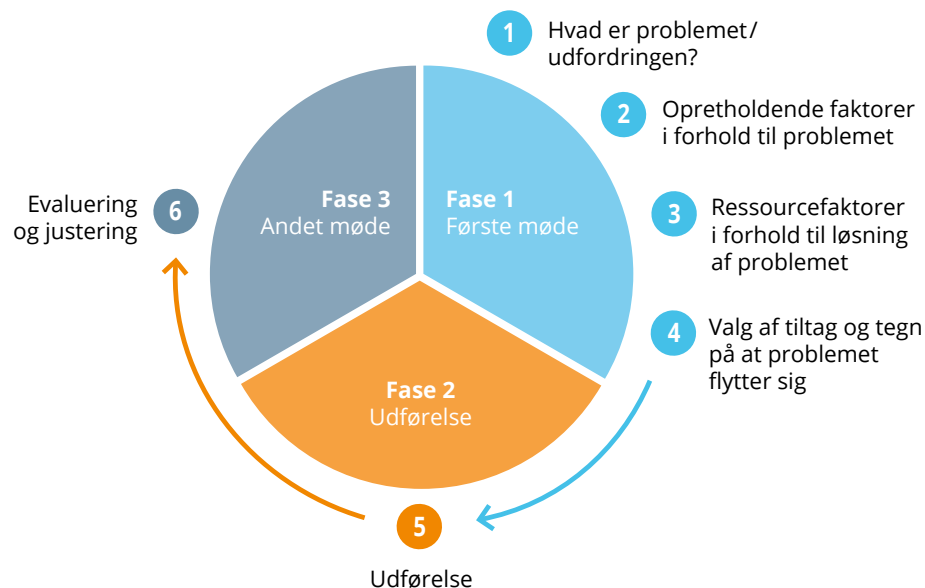
En midiudgave kan også anvendes i forældresamarbejdet, hvor planchen for nogle er et utraditionelt middel til analyse og forståelse af et problem / udfordring.

I maxiudgaven anvendes reflekterende team, og der kan deltage en ekstern medarbejder.

Dette hæfte kan med fordel anvendes hertil. Desuden udarbejdes der plancher på flipover-papir. I maxiudgaven kommer man rundt om alle modellens trin.

Brugen af reflekterende team er inspireret af gruppesupervision. Teamet skal ikke prøve at løse problemet, men at reflektere over det hørte samt over det usagte.

FASER OG PRINCIPPER I PÆDAGOGISK ANALYSE

Pædagogisk Analyse er en samarbejdsmodel i tre faser, hvor teamet:

1. reflekterer over pædagogiske problemstillinger og planlægger tiltag på et møde (maximodel: 60 minutter)
2. udfører tiltag systematisk i den pædagogiske praksis (minimum tid til at processen kan udfolde sig)
3. evaluerer og justerer tiltag på et møde (midi- og maximodel 30-60 minutter)

Pædagogisk Analyse strækker sig over et forløb, så det er muligt at gennemføre og gentage de aftalte tiltag. Det er vigtigt, at fastholde fokus på forløbet og idéen om, at der altid er handlemuligheder, hvor svært det end kan forekomme.

Intentionen er, at der gennemføres Pædagogisk Analyse på nogle møder udvalgt af medarbejdergruppen. En resourceperson kan inddrages – f. x. en kompetencepædagog eller en leder – til at facilitere møderne / være mødeleder. Et andet blik på den pågældende situation, kan være givende for refleksionen.

PRINCIPPER FOR SAMARBEJDET OM PÆDAGOGISK ANALYSE

Vi bestræber os i den
Pædagogiske Analyse på at:

- Nå analysetrinene inden for den aftalte tidsramme
- Forholde os nysgerrigt og undersøgende til udfordringen
- Hilse alle perspektiver velkommen i analysefasen, trin 1-3
- Gemme løsningsforslag til trin 4
- Tale om det, vi kan gøre noget ved
- Begrunde og undersøge vores udsagn / hypoteser
- Lytte og spørge til hinandens udsagn
- Lade alle komme til orde
- Metakommunikere – jævnligt tage en time out, hvor vi afstemmer tid og samtalestruktur
- Tale værdigt med og om hinanden og de børn og forældre vi samarbejder med

To redskaber

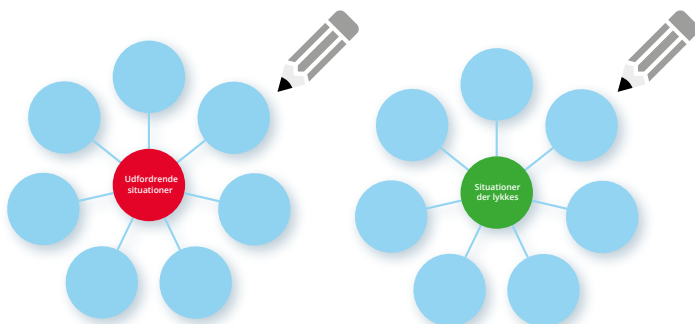
Pædagogisk Analyse indeholder to redskaber, som kan anvendes på møderne: Sammenhængscirklerne og Perspektivfiguren.

Sammenhængscirklerne

Under trin 1, 2 og 3 anvendes sammenhængscirklerne til at skabe blik for de faktorer, der begrænser og fremmer børns deltagelse. Der er sjældent én årsag til menneskers handlinger. Udfordringer og succeser bliver ofte opretholdt af mange forskellige faktorer, der spiller sammen i konkrete situationer.

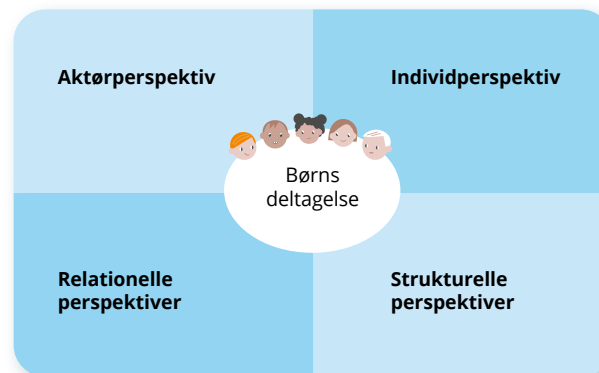
Sammenhængscirklerne kan med fordel tegnes op på 2 stk. flipoverpapir / plancher.

Der tegnes to sammenhængscirkler: En der vedrører opretholdende faktorer, og en der vedrører ressourcer. Alternativt kan begge cirkler tegnes på én planche. I så fald skrives alt vedrørende opretholdende faktorer med rødt og alt vedrørende ressourcer med grønt.

Perspektivfiguren

Perspektivfiguren anvendes til at inspirere til at udfolde de perspektiver, der begrænser og fremmer børns deltagelse i konkrete pædagogiske aktiviteter. Figuren kan hjælpe med at udfolde forståelsen for udfordringen og de forskellige typer af opretholdende faktorer, der kan være på spil. Læs mere om figuren og begreberne på side 20 i denne guide. Skemaet består af vejledende eksempler.

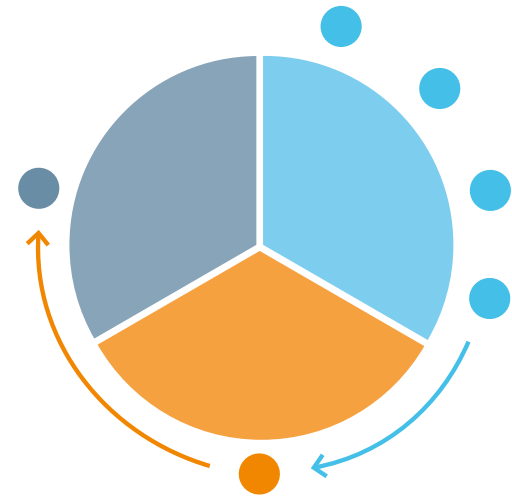
Tringuide til maxi-udgaven

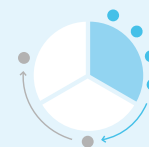
Pædagogisk Analyse

Følgende tringuide til Pædagogisk Analyse fører grundigt gennem samarbejdsmodellens trin, og kan anvendes i maxiudgaven.

Guiden indeholder en række anbefalinger til rammesætning af møderne samt beskrivelser, refleksionsspørgsmål og eksempler fra udfordrende situationer fra dagtilbuds praksis.

Det er vigtigt at komme gennem alle trin inden for den aftalte tidsramme. For at fastsætte tidsforbruget, må det løbende afstemmes, hvor mange spørgsmål der kan nås og hvor lang tid, gruppen vælger at bruge på hvert trin.

Fase 1: Første møde

Rammesætning af mødet

10 minutter

Find et sted i dagtilbuddet, hvor I kan sidde godt, uforstyrret og med mulighed for at dele analysen på en opslagstavle, flipover eller lignende. Udpeg en person som tovholder.

Mødelederen er tovholder. Hun / han rammesætter mødet og leder processen. Det kan være en kompetencepædagog, en ressourceperson udefra eller en leder. Det afgørende er, at der er én, der tager ansvar for at lede mødet. Mødelederen har også ansvar for at skabe rammer for en refleksiv samtale med deltagelse af alle deltagere.

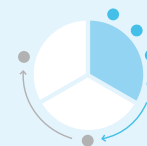
Vælg en referent, der skriver ind på planchen.

Mødelederen gennemgår nedenstående mål og læringsfremmende principper, som er beskrevet tidligere i hæftet (s. 8).

Mødets mål og principper

Målet for mødet er at reflektere og nuancere forståelsen af udfordringen, så der kan handles mere kvalificeret og koordineret. Når mødet slutter, er der reflekteret grundigt over udfordringen og lagt en plan for samarbejdet om den.

Udfordrende situationer

1

Anbefalet maximal varighed: 10 minutter

Sociale udfordringer bliver opretholdt situationelt i konkrete kontekster. Derfor er det også her, handlemuligheder kan findes. I kan arbejde med mange forskellige typer af pædagogiske problemer og udfordringer i det pædagogiske læringsmiljø / praksis. Erfaringen viser, at det er ofte i ressourceanalysen at handlemulighederne findes.

Lav en kort beskrivelse af den eller de situationer hos barnet / børnegruppen, der udfordrer, og som I ønsker at undersøge og at gøre noget ved. Undersøg situationer, hvor barnets / børns deltagelse er udfordret.

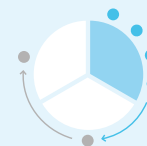
Analysespørgsmål:

- I hvilke situationer og kontekster ser vi særligt udfordringen?
- Hvilke situationer skal vi vælge at fokusere på i denne analyse? Hvad er vigtigst og muligt at gøre noget ved?

Der er supplerende spørgsmål bagerst i hæftet.

Eksempler på udfordrende situationer

- Agnes er svær at trøste
- Enkelte i børnegruppen vil ikke dele legetøjet med de andre børn
- Sigurd bider de andre børn – de andre børn har ikke øje for ham i legen
- Anna er svær at have kontakt med i længere tid – flere børn indgår ikke i længerevarende aktiviteter så ofte
- Michael kommer i konflikt flere gange over dagen – mange børn er ofte i konflikt på legepladsen
- Hans trækker sig fra fællesskaberne og viser ingen forståelse for de andre børn (social tilbagetrækning)

Opretholdende faktorer

2

Anbefalet maximal varighed: 20 minutter

Den medarbejder, der er tættest på problemstillingen, interviewes af mødelederen / tovholderen i højst 10 minutter. Derefter reflekterer gruppen over de opretholdende faktorer i højst 10 minutter.

Skriv i den røde sammenhængscirkel de faktorer (se side 19), der kan være opretholdende for barnets eller børnegruppens udfordringer i de situationer, I har valgt at undersøge. Her anvendes flipoverpapir / planche.

Brug perspektivfiguren (på side 20) til at få øje på de mange forskellige faktorer, der kan være på spil, og som forskning peger på, kan have stor betydning for deltagelsesmuligheder.

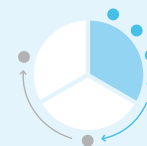
Analysespørgsmål:

- Hvilke faktorer kan tænkes at begrænse barnets / børns deltagelse i de konkrete situationer? Hvad kan være med til at opretholde udfordringen? Brug perspektivfiguren.
- Hvad fortæller barnet / børnene selv om situationen?
- Er der noget, vi med fordel kan undersøge nærmere? Skriv det senere under punkt 4 som tiltag.

Der er supplerende spørgsmål bagerst i hæftet.

Eksempler på opretholdende faktorer:

- Vi er mest fokuserede på det barnet *ikke* kan
- Medarbejderne oplever afmagt ved mødet med udfordringen
- Vi er uenige om, hvordan udfordringen skal mødes
- Vi er for utålmodige i forhold til, hvor hurtigt der skal være sket en ændring
- Der er en ekskluderende kultur på stuen, og den understøttes af en gruppe forældre
- Vi stiller for ambitiøse krav – eller for lave forventninger

Ressourcer

3

Anbefalet maximal varighed: 20 minutter

Den medarbejder, der er tættest på problemstillingen interviewes af mødelederen / tovholderen – i højst 10 minutter. Derefter reflekterer gruppen over ressourcer i 10 minutter.

Brug den grønne sammenhængscirkel til en ressourceorienteret undersøgelse af faktorer, der fremmer barnets / børns deltagelsesmuligheder i situationer, hvor udfordringen ikke er til stede eller fylder mindre. Det er en analyse af det velfungerende, de gyldne øjeblikke eller undtagelser, der kan skabe blik for ressourcer og for det, der lykkes allerede.

Skriv eksemplerne på ressourcer på flipover / planche.

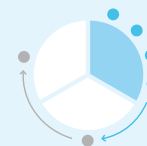
Analysespørgsmål:

- Hvornår er udfordringen ikke / mindre tilstede?
Hvilke faktorer har fremmet deltagelse i disse situationer?
Brug perspektivfiguren.
- Hvilke faktorer beskriver generelt- eller viser – at de er fremmende for børns deltagelsesmuligheder?
- Er der noget, vi med fordel kan undersøge nærmere?
Skriv det senere under punkt 4 som tiltag.

Der er supplerende spørgsmål bagerst i hæftet.

Eksempler på ressourcer

- Når krav er opdelt i små bidder
- Når "Bitten" trøster
- Når barnet / børnene er forberedt på, hvad der skal ske (tydelig og proaktiv rammesætning)
- Når børnene er opdelt i små børnegrupper – også udenfor
- Når afledning anvendes passende
- Når sprog og forklaringer er afpassede barnets / børnenes sproglige niveau
- Når vi voksne er engagerede i noget fælles med børnene / barnet (voksendeltagelse / selvagens)
- Ved anvendelse af piktogrammer og tydelig tidtagning (timetimer / æggeure)
- Når vi har en god forståelse forældre og pædagoger imellem

Valg af tiltag og tegn

4

Anbefalet maximal varighed: 10 minutter

Åben dialog

Start med at opsummere pointer fra analysen, så I får genopfrisket de mange nuancer, inden I vælger tiltag. Lav så en liste over mulige tiltag.

Vælg 1-3 tiltag, som I tænker vil have den største effekt, og som er realistiske at gennemføre i perioden. Husk at nedskrive på planchen *hvem*, der *gør hvad* og *hvornår*.

Husk

Et tiltag kan være at undersøge noget nærmere. I kan blive klogere på udfordringen ved fx at inddrage barnet, børnene, forældre eller ved at observere.

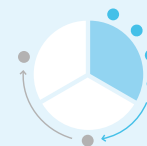
Søg evt. viden om de udfordringer I arbejder med for at kvalificere tiltagene, fx på nettet, i bøger eller ved inddragelse af ressourcepersoner.

Der er supplerende spørgsmål bagerst i hæftet.

Eksempler på tiltag

- Vi vil anvende piktogrammer
- Vi vil synge bestemte sange for at markere overgange
- Vi vil være mere opmærksomme på vores kropssprog
- Vi sætter fokus på blikkontakt og mimik (mødeøjeblikke)
- Vi vil undersøge, hvor ofte udfordringen forekommer
- Vi prøvehandler og er nysgerrige for at se hvad der sker
- Vi ændrer i de nuværende lege- og læringsmiljøer
- Vi igangsætter de samme lege over en periode (gentagelse og kontinuitet, få øje på hinanden)
- Vi sætter lege / sanglege i gang på legepladsen hver dag i en periode – med voksendeltagelse og -engagement

Valg af tiltag og tegn

4

Tegn

Skriv på planchen, tegn på at jeres udvalgte tiltag virker.
Hvad er det konkret, I skal lægge mærke til undervejs og håber at se mere af i den nærmeste tid?

Refleksionsspørgsmål

- Hvad vil være tegn på, at situationen er blevet bedre om (tid)?
- Hvis udfordringen forsvandt – hvad ville vi så se mere af? Hvordan vil det kunne mærkes?
- Hvad vil være en lille sikker succes?

Der er supplerende spørgsmål bagerst i hæftet.

Eksempler på tegn

- Et barn / flere børn tør i højere grad byde ind og afprøve noget nyt
- Flere daglige smil hos børn og voksne – og børn-børn imellem
- Solveig vælger oftere selv en anden aktivitet, når hun ikke kan koncentrere sig længere, om det hun er i gang med
- Flere børn byder ind med noget i samlinger / ved bordet / i den lille gruppe (tager initiativ og venter på tur)
- Flere børn kan fordybe sig i leg og opgaver
- De voksnes stemmeføring er roligere, selv når der er optakt til konflikt (de voksne støtter op om barnets selvregulering)
- De voksne hjælper børn igennem konflikter o.l. ved tilstedeværelse og dialog

Opsamling

Aftal en dato for kommende evaluering af de aftalte tiltag og skriv den ind på planchen.

Fase 2: Udførelse

Udførelse

5

2-4 uger

Arbejd systematisk og undersøgende med de udvalgte tiltag i jeres praksis / det pædagogiske læringsmiljø i den aftalte periode.

Fase 3: Andet møde

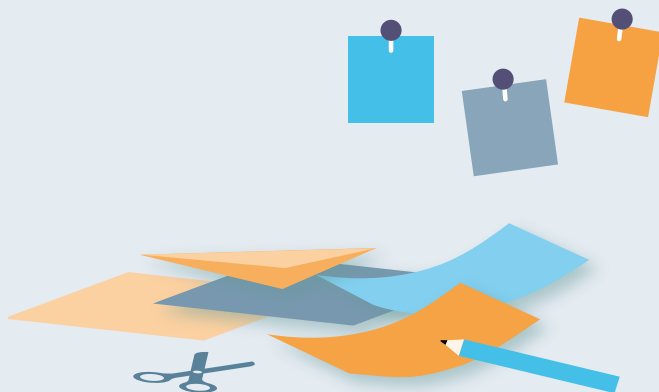
Evaluering og justering

6

Anbefalet varighed: 30 minutter

Mødelederen / tovholderen rammesætter mødet og opsummerer den udfyldte planche.

Evaluer de afprøvede tiltag med afsæt i de tegn, som I har sat op.

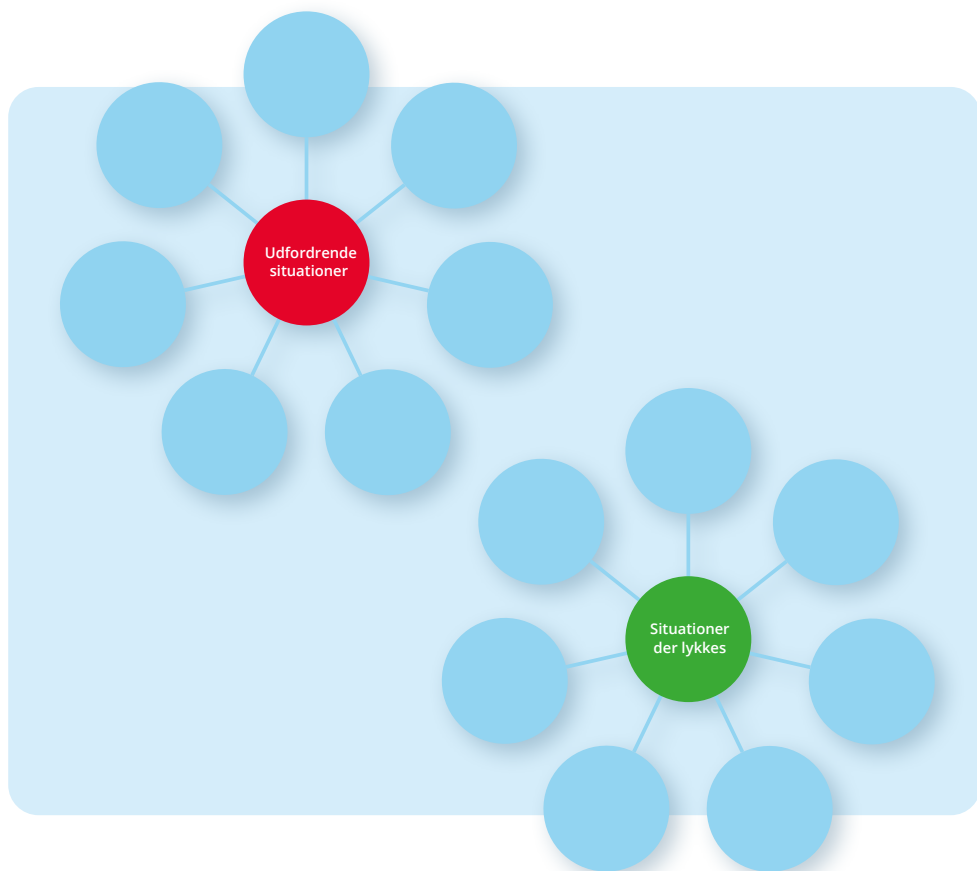

Refleksionsspørgsmål:

- Hvordan er det gået med at gennemføre de aftalte tiltag / justering af læringsmiljøet?
- Hvilken effekt har tiltagene haft? (Sprogligt, socialt, emotionelt, relationelt mv.)
- Hvad er vi blevet klogere på?
- Giver udførelsen af tiltagene anledning til at fortsætte, justere, afvikle eller afprøve nye tiltag?
- Hvad hindrede eventuelt gennemførelsen?
- Hvad opretholdt praksis?
- Hvor har forløbet bragt os hen?
- Hvad muliggjorde dette? Så vi ressourcer fra andre situationer eller andre læringsmiljøer?
- Hvad lærte vi?
- Har vi haft for ambitiøse mål for barnet / børnegruppen
 - eller for lave forventninger?
- Er der side-effekter af tiltagene?

Der er supplerende spørgsmål bagerst i hæftet.

Sammenhængscirklerne

Under trin 2 og 3 skal sammenhængscirklerne anvendes til at skabe blik for de perspektiver, der dels opretholder manglende deltagelse – og dels fremmer børns deltagelse. Der er sjældent én årsag til menneskers handlinger. Udfordringer og succeser bliver ofte opretholdt af mange forskellige faktorer, der spiller sammen i konkrete situationer.

Tegn en model af cirklerne på flipover / plancher og skriv direkte ind i dem. Se konkrete eksempler på faktorer under beskrivelsen af trin 2 og 3 i "Uddybningsafsnittet" om perspektivfiguren.

Perspektivfiguren

Aktørperspektiv

Mening med egen handling, forståelse af sammenhænge og omverden, tanker, følelser, intentioner, engagementer, præferencer, selvbestemmelse, indre dilemmaer, tøven/ambivalens

Individperspektiv

Styrker / vanskeligheder, kompetencer / evner, fysiologi, neurologi, energi, behov, personlighed, adfærd, selvregulering (ressource eller udfordring), livssituation mv.

Børns
deltagelse

Relationelle perspektiver

Samspilmønstre, samspilstemaer, mødeøjeblikke, fortællinger om barnet / børnegruppen, roller, venskaber, lege, følelsesudvekslinger, in- og eksklusionsprocesser, social deltagelse eller trækken sig fra sociale relationer, relationskompetence, kultur på stuen / institutionskultur. Den voksnes handlinger i forhold til at afstemme – fejlafstemme og genafstemme

Strukturelle perspektiver

Materialer, variation, rutiner, varighed, visualisering, indretning, legestationer, legezoner, gruppeopdeling, små børnegrupper, legefællesskaber, aktiviteter, feedback og samtaleformer, former for pædagogiske aktiviteter (fremmer eller hæmmer længerevarende fælles opmærksomhed), dag- og ugeplaner

PERSPEKTIVFIGUREN UDDYBNING

Perspektivfiguren skal anvendes under trin 2 og 3 til en undersøgelse af faktorer, der dels opretholder problemet og dels viser ressourcer, der fremmer barnets og børns deltagelse. Figuren kan bruges til at skabe blik for de mange forskellige faktorer, der kan være på spil, og som forskning peger på, kan have stor betydning for børns deltagelsesmuligheder.

Figuren er inddelt i fire felter og kategorier: Aktør, individ, struktur og relation. Ved at tænke faktorer fra alle fire felter med i analysen, er det muligt at komme godt rundt om udfordringen og sikre en mere helhedsorienteret forståelse og indsats. Under hver kategori er der beskrevet en række stikord, som ikke er udtømmende. Figuren kan med fordel suppleres med relevant faglig viden og teori – samt erfaringer fra andre dagtilbud f. x. hørt på et møde i kompetencenetværket eller på ledermøder.

Aktørperspektiv

Aktørperspektiv handler om menneskers mere eller mindre reflekterede grunde til at handle. Når aktørperspektivet bliver analyseret, forsøger man at se bag om børnenes adfærd. Man forsøger at forstå de behov, den mening og de motiver, der ligger bag bestemte handlinger. Det analyseres, hvad det er børnene prøver at opnå eller at undgå i situationen, og hvordan deres handlinger kan give mening i det. Man kan få forståelse for børnenes perspektiver ved at spørge dem og ved at forsøge at sætte sig i deres sted. Dette spiller sammen med den styrkede pædagogiske læreplans fokus på børneperspektiv og udvikling af gode læringsmiljøer, hvor børneperspektivet er et af de fire hjørneflag (De andre er: relationer og samspil, struktur og organisering, mål der skaber udvikling / effekt).

Individperspektiv

Individperspektiv er individuelle forhold, som kan begrænse eller fremme børns sociale og udviklingsmæssige deltagelse. Det kan være vanskeligheder og ressourcer i forhold til kompetencer, personlighed, særlige behov, fysiologi, kognition, energi, livssituation, sociale og emotionelle forhold og adfærd. Individperspektiv er de forhold, der gør det let og svært for den enkelte at lege og deltage, og som medarbejderne kan tage højde for i tilrettelæggelsen af pædagogiske aktiviteter. Det kan fx være ved at tilpasse materialer, strukturer, gruppeinddeling, rutiner, indretning af stuen i lege-zoner og med legestationer mv. Dette spiller sammen med arbejdet med alsidig personlig og social udvikling samt børn i udsatte positioner i den pædagogiske læreplan.

PERSPEKTIVFIGUREN UDDYBNING

Relationelle perspektiv

Relationelle perspektiv er forhold, der kan begrænse eller fremme børns deltagelse. Det kan være samspillet mellem børn – børn, voksne og børn, tilstrækkelige mødeøjeblikke, nok længevarende fælles opmærksomheder, fælles nysgerrighed efter et fælles tredje, sociale processer i gruppen, relationer, stemning, kulturen, uformelle gruppedannelser / legefællesskaber der in- eller ekskluderer, social utryghed, mobning, venskaber, dialoger, roller og fortællinger. Fx nævner flere forskere de professionelles relationer til børnene, som en af de mest afgørende faktorer i pædagogisk praksis. Derudover nævner mange børn, at det at have venner er noget af det vigtigste ved at gå i dagtilbud. Dette spiller sammen med arbejdet med at udvikle og evaluere læringsmiljøerne og understøtte børnefællesskaber. Jævnfør den styrkede pædagogiske læreplan.

Strukturel perspektiv

Strukturelle perspektiver er ydre materielle og organisatoriske forhold, der kan begrænse eller fremme børns deltagelse. Det er alt, der umiddelbart kan registreres, når man træder ind i et lokale: indretning, bordenes opstilling, gruppeinddeling, vægge, stemning, hvem der ses, fordelingen af turtagning og taletid, materialers og legetøjs tilgængelighed, rutiner, lys og lydniveau, herunder om der er steder hvor øjet kan få hvile og børn kan få ro til at fordybe sig uden at blive forstyrret. Det kan også handle om aktiviteterne og læringsmiljøernes struktur og varighed, tidspunktet på dagen, variation, overgange og sammenhænge med andre aktiviteter, om der stillads nok til børns læring mv. Det er relevant at overveje og reflektere over, hvordan man som medarbejdergruppe kan arbejde med disse strukturelle faktorer, så forholdene er fleksible og tilpasset

fællesskabets og børnenes forskellighed.

Det vil sige børns individuelle forudsætninger for deltagelse, læringsstile og zone for nærmeste udvikling. Dette spiller sammen med arbejdet med at udvikle pædagogiske læringsmiljøer og sammenhæng til børnehaveklassen.

Supplerende forløbspunkter og spørgsmål

Til tovholder / mødeleder

FORLØBET I PÆDAGOGISK ANALYSE PÅ DAGTILBUDSOMRÅDET I HILLERØD

MAXIUDGAVE

- Indkredsning af udfordringen / problemet
 - Interview af fokusperson efterfulgt af refleksion i reflekterende team
- Klarlæggelse af mulige opretholdende faktorer
 - Interview af fokusperson efterfulgt af refleksion i reflekterende team
- Klarlæggelse af mulige ressourcer
 - Interview af fokusperson efterfulgt af refleksion i reflekterende team
- Formulering af tiltag.
 - Hele teamet bidrager
- Gennemførelse af tiltag
- Evaluering af tiltagene i forhold til udgangspunktet / målet med indsatsen

SPØRGSMÅL TIL PROBLEMBESTEMMELSE

- Fortæl KORT hvori problemet består (altså, den pædagogiske udfordring og ikke et barns – eller flere børns – svære livsomstændigheder) – gerne et gentaget, konkret eksempel
- Hvordan har du / I håndteret problemet / udfordringen indtil nu?
- Med hvilken effekt på problemet / udfordringen?
- Er der andre utilsigtede effekter af de voksnes håndtering?
- Hvad gør problemet / udfordringen ved dig?
Hvordan bemærker andre, at problemet er til stede?
- Hvilken effekt har problemet på andre i børnegruppen / fællesskabet?
- Hvordan prøver barnet / børnene at bidrage til løsningen?

SPØRGSMÅL TIL MULIGE OPRETHOLDENDE FAKTORER:

- Forekommer den observerede adfærd særligt ofte sammen med specifikke børn eller børnegrupper, på specifikke steder, ved specifikke aktiviteter?
- Er der sket ændringer i dette, i den tid du har været bekymret / I har undret jer?
- Hvilken påvirkning har voksenstyringen på problemet / udfordringen?
- Kan bevægelse og fysisk aktivitet påvirke problemet / udfordringen?
- Hvilken ændring af problemet kan ses ved ændring af medarbejderfordelingen?
- Hvad giver adgang til deltagelse i børnegruppen?
- Hvordan håndteres tilløb til eksklusion fra de andre børns side?
- Hvordan kan de voksne tænkes at bidrage til marginalisering?
- I hvilken grad er de voksne enige om problemet / udfordringen / evt. tiltag?
- Hvordan kan evt. uenighed tænkes at påvirke situationen?
- Har barnet særlige medfødte forudsætninger / børnenes særlige forudsætninger, som kan betyde noget for den observerede adfærd?

- Er der særlige familiemæssige forhold, der kan betyde noget for problemet?
- Hvordan vil du karakterisere forældresamarbejdet?

SPØRGSMÅL TIL MULIGE RESSOURCER

- I hvilke situationer optræder problemet / udfordringen ikke?
- Hvornår lykkes det at minimere problemet?
- Hvornår har du set barnet / børnene i trivsel? / glad / glade?
- Hvornår tænker barnet / børnene selv det er godt at være ham / hende / dem?
- Har barnet / børnene præferencer med hensyn til aktiviteter, voksne, børn?
- Har du set andre gøre noget i forhold til problemet / udfordringen, som virkede hensigtsmæssigt?
- Hvilke ressourcer er der i forældresamarbejdet / netværket?
- Er der specielle ressourcer i personalegruppen, dens samarbejde?
- Er der specielle ressourcer i institutionens kultur / værdisæt / en særlig kemi i bestemte relationer – en vigtig voksen?

TILTAG OG TEGN

- Hvem skal gøre hvad, hvornår og i hvilke situationer?
- Er der andre, der skal gøre noget?
- Hvilke modstande kan du møde?
- Hvem eller hvad kan evt. bremse / skubbe på processen?
- Hvad er det første skridt, du vil tage?
- Hvilke tegn vil du se efter for at vurdere, om processen er i gang?

EVALUERING OG JUSTERING

MAXIUDGAVEN

- Hvordan kunne du forestille dig at evaluere indsatsen?
- Hvornår (dato) er det passende at evaluere i forhold til indsatsen og de praktiske forhold?
- Hvem skal evalueringen deles med?
- Vær også opmærksom på sideeffekter af indsatsen: generel trivsel, læring og udvikling i bred forstand – samt social udvikling eller dannelse?
- Hvordan gik det med at gennemføre de aftalte tiltag? Hvad understøttede processen – og hvad hindrede evt. gennemførelsen?
- Hvilken effekt har tiltagene haft? Hvor er der synlig effekt – og hvor er der en spirende udvikling?
- Hvad er vi blevet klogere på?
- Giver udførelse af tiltagene anledning til at fortsætte, justere eller afprøve nye tiltag / justeringer i læringsmiljøet?
- Har vi været rundt om / inddraget de fore hjørneflag i læringsmiljøet (børn, samspil, struktur, mål)? Hvad kan vi skrue mere på?
- Hvor har tiltagene bragt os hen? Og hvad muliggjorde dette?

- Hvad har de vigtige ressourcer været (der bragte processen frem og skabte effekt)? Hvad har været de vigtige opretholdende faktorer?
- Hvad har vi lært af tiltagene – har vi haft tilpasset udfordringerne til opgaven – eller har vi evt. været for ambitiøse / eller haft for lave forventninger / for uambitiøse?
- Var der andre vigtige effekter, – var der en sideeffekt vi ikke havde været opmærksom på?
- Har modellen vist sig nyttig – og i hvilken form (mini-midi-maxi)? Er der noget ved modellen eller evalueringsspørgsmålene, vi skal ændre til næste gang?

MIDIUDGAVEN

- Hvordan gik det med at gennemføre de aftalte tiltag? Hvad hindrede evt. gennemførelsen?
- Hvilken effekt har tiltagene haft? Hvor er der synlig effekt – og hvor er der en spirende udvikling?
- Giver udførelse af indsatserne af tiltagene anledning til at fortsætte, justere eller afprøve nye tiltag?
- Hvad har de vigtige ressourcer været? Hvad har været de vigtige opretholdende faktorer?
- Hvordan har samarbejdet mellem forældre og dagtilbud virket ind på gennemførelsen?

MINIUDGAVEN

- Hvor har vi været udfordret – Hvad var de opretholdende faktorer i forhold til udfordringen?
- Hvad er vi lykkedes med i processen – Hvilke ressourcer var med til at sikre udvikling (beskyttende faktorer)?
- Hvordan kan vi udvide dette – eller hvordan vil vi justere tiltag / læringsmiljøet?
- Er der behov for at invitere flere ind (få flere perspektiver og handlemåder i spil)?
- Hvad kan vi selv lære af processen? Hvordan fortæller vi om den – med henblik på videndeling og læring i hele huset?

Opdelingen af spørgsmål i mini-, midi- og maxiudgave spiller sammen med dagtilbuddenes arbejde med at videreudvikle evalueringskulturen (der ligeledes opdeles i 3 niveauer. I den sammenhæng benævnes de tre niveauer spontan, løbende og systematisk evaluering).

